

A haza szolgálatában

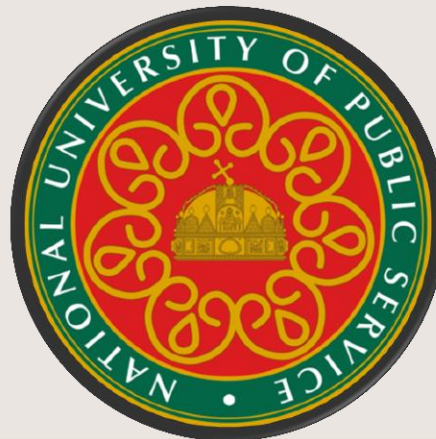
Anti-korrupciós képzések a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen

Tübingiai-magyar vegyesbizottság
anti-korrupciós szemináriuma

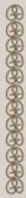
**„Korrupciós bűncselekmények az új
magyar Büntető Törvénykönyvben”**

Hollán Miklós

Egyetemi docens

Budapest, 2013. november 8.

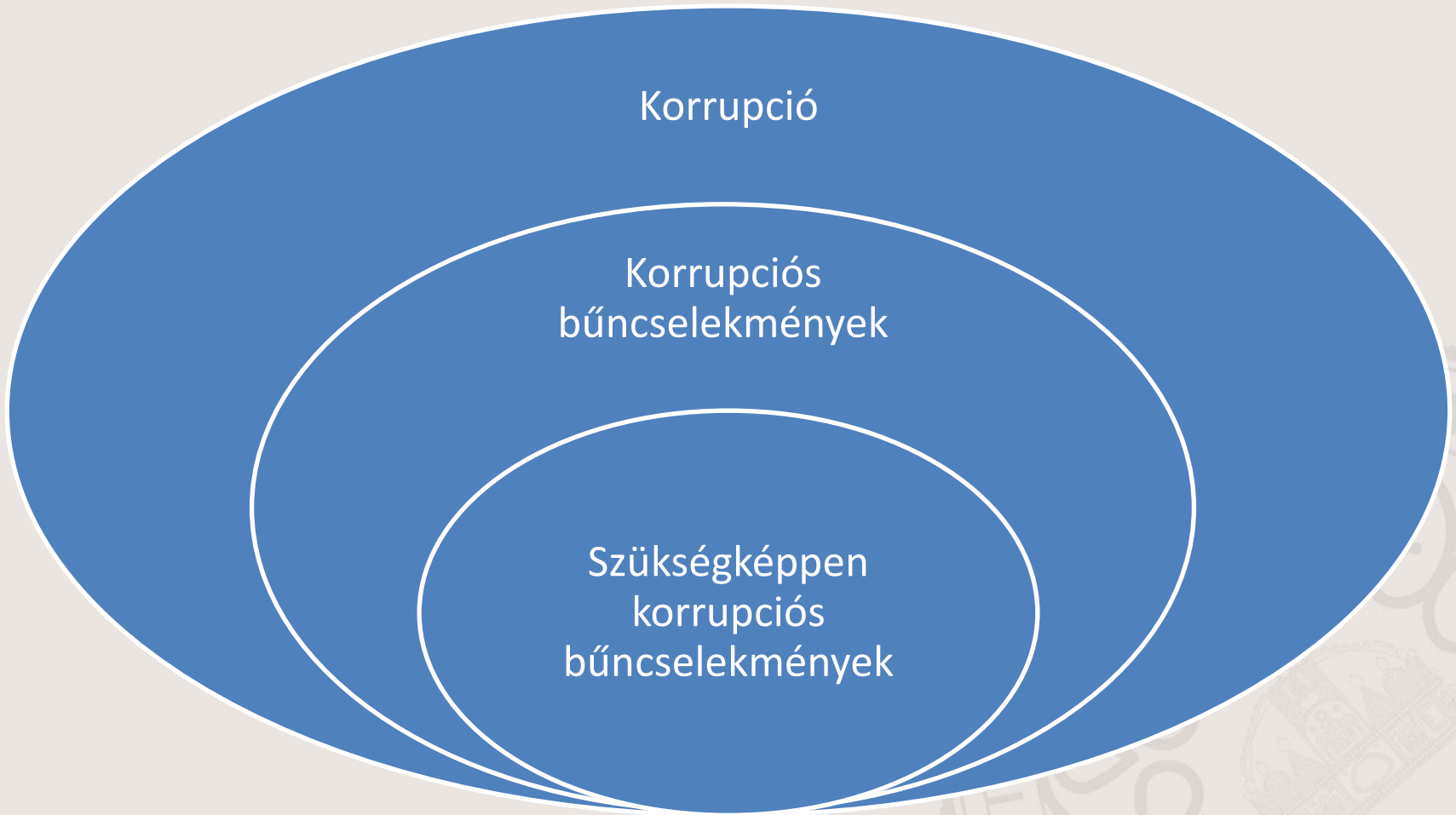

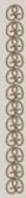
„Megvesztegető ajándékot ne fogadj el, mert az ajándék vakká teszi azokat, akik látnak és elferdíti azok ügyét, akiknek igazuk van.”
(Kivonulás 23:8)

„És az igaz törvényt se valakinek hazugsága vagy hamis tanúsága, se hitszegés vagy jutalom semmiképpen meg ne vesztegesse.” (I. István II. dekrétumának II. fejezete)

Alapvetés

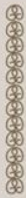
Alapvetés

Szükségképpen korrupciós bűncselekmény

- a törvényi tényállás is megfelel a korrupció fogalmának pl.
 - vesztegetés,
 - vesztegetés elfogadása,
 - befolyással üzérkedés,
 - befolyás vásárlása

Nem szükségképpen korrupciós bűncselekmény

- a törvényi tényállás nem felel meg a korrupció fogalmának, de a konkrét elkövetés gyakran igen pl.
 - hivatali visszaélés,
 - hűtlen kezelés,
 - versenyt korlátozó megállapodás közbeszerzési és koncessziós eljárásban

Alapvetés

1978. évi IV. törvény (1978. évi Btk.)

*Közélet tisztasága elleni
bűncselekmények*

Btk. XV. Fejezet VII-VIII. cím

- Vesztegetés
- Befolyással üzérkedés
- Befolyás vásárlása

2012. évi C. törvény (Btk.)

Korrupciós bűncselekmények

Btk. XXVII. Fejezet

- Vesztegetés
- Vesztegetés elfogadása
- Befolyás vásárlása
- Befolyással üzérkedés

Alapvetés

1978. évi Btk.

Vesztegetés

- (Passzív hivatali)
- (Passzív „gazdasági”)
- (Aktív hivatali)
- (Aktív gazdasági)
- (Aktív hatósági eljárásban)
- (Passzív hatósági eljárásban)

Nemzetközi kapcsolatban
elkövetett vesztegetés
(Aktív hivatali) stb.

Btk.

- Vesztegetés
- Vesztegetés elfogadása
- Hivatali vesztegetés
- Hivatali vesztegetés
elfogadása
- Vesztegetés bírósági vagy
hatósági eljárásban
- Vesztegetés elfogadása
bírósági vagy hatósági
eljárásban

Alapvetés

A résztémák áttekintése:

- I. Passzív hivatali vesztegetés
- II. Aktív hivatali vesztegetés
- III. Külföldi hivatalos személlyel kapcsolatos vesztegetés
- IV. Gazdálkodó szervezettel kapcsolatos vesztegetés
- V. Befolyással üzérkedés
- VI. Befolyás vásárlása
- VII. Összegzés

I. A passzív hivatali vesztegetés (Btk. 294. §)

I.1. A jogi tárgy (Rechtsgut)

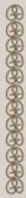
A jogi tárgy:

- a kötelesség-teljesítés, illetve
 - kötelességszegés (célja)
- a kötelesség-teljesítésébe vetett bizalom.
 - kötelességszegés látszata

Kötelességszegés

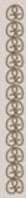
- jogszerűség
- elfogulatlanság (pártatlanság)

I.2. Hivatalos személy

- Kizárólag utalással (tisztségek, állások, státuszok felsorolása) pl.
 - országgyűlési képviselő,
 - köztársasági elnök,
 - miniszter
 - közjegyző
- Büntetőjogi értékelő elemmel:
 - nevesített szervezeteknél (pl. államigazgatási szerv, önkormányzati igazgatási szerv) szolgálatot teljesít, **és**
 - rendeltetésszerű működéséhez kapcsolódó tevékenység
 - ügyintézők és ügykezelő (közszolgálati tisztviselő)
 - gépkocsivezetők, a szakmunkások, illetve takarítók (NEM).

I.2. Hivatalos személy

1978. évi Btk.

Jogszabály alapján közhatalmi (államigazgatási) feladatokkal megbízott szervnél, testületnél, közhatalmi (államigazgatási) feladatot látnak el

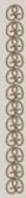
- pl. egyetem dékánja
 - szakvizsgabizottság tagja
- [1978. évi Btk. 137. § 1. pont I) alpont]

Btk.

köztestületnél

- közhatalmi feladatot ellátó vagy
- szolgálatot teljesítő személy, akinek

a tevékenysége a szerv rendeltetésszerű működéséhez tartozik [Btk. 459. § (1) bek. 11.pont k) alpont]

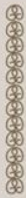
I.3. Az előny

Vagyoni előny

- pénz
- színlelt foglalkoztatás
- vagyoni értékű dolog
- a tartozás elengedése
- a kamatmentes kölcsön
- a piacihoz képest csökkentett kamatozású kölcsön
- árengedménnyel való vásárlás

Személyes előny

- szexuális kapcsolat létesítése
 - ügyféllel
 - mással
- szaktanácsadóként való tényleges foglalkoztatás
- az aktív vesztegető befolyásának érvényesítése
- kölcsön (hitel) nyújtása piaci kamatkikötés mellett
- az eladási ajánlat elfogadása
- kitüntetés

I.3. Az előny jogtalansága

- A passzív hivatali vesztegetés tényállása a Btk.-ban már nem utal kifejezetten arra, hogy az előnynek jogtalannak kell lennie.
- Az elfogadott előny jogtalanságát a Btk. alkalmazásában a korábbi gyakorlatnak megfelelően kell megítélni.
- Nem minősül tehát bűncselekménynek, ha az előny elfogadását
 - jogszabály megengedi vagy
 - az nem veszélyezteti a hivatalos személy pártatlanságába vetett bizalmat sem.

I.3. Formális jogellenesség hiánya

Az országgyűlési képviselő „megbízatásával összefüggésben nem fogadhat el olyan ajándékot vagy más ingyenes juttatást, amely a mindenkori képviselői tiszteletdíj egyhavi összegét meghaladja” [2012. évi XXXVI. törvény 87. § (1) bek. első mondat]

- A képviselői tiszteletdíj egyhavi összege 2013-ban 231 900 forint, azaz kb. 800 euro volt.
- A mindenkori képviselői tiszteletdíj egyhavi összegét meg nem haladó előny elfogadása büntetőjogilag sem lehet releváns, ha igazgatásilag impliciten megengedett.

I.3. Formális jogellenesség hiánya

- Az igazgatási tilalom (és így a büntetőjogi tényállás) „nem vonatkozik a képviselőnek az Országgyűléstől, saját pártjától vagy képviselőcsoportjától, a pártok működését segítő tudományos, ismeretterjesztő, kutatási, oktatási tevékenységet végző alapítványtól, a képviselői munkájának ellátásához szükséges vagy azzal szoros összefüggésben lévő juttatásokra és ingyenes használatba kapott dolgokra” [2012. évi XXXVI. törvény 87. § (2) bek. első mondat]

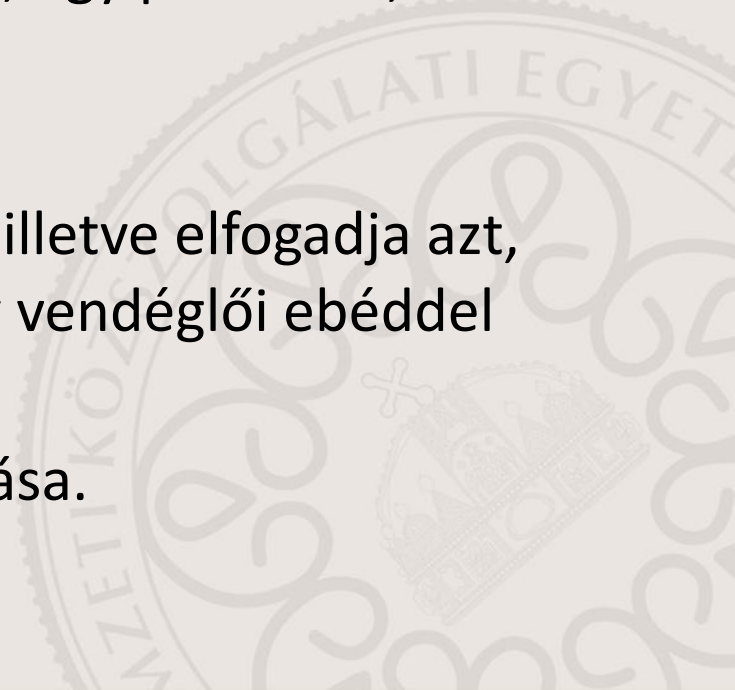

I.3. A materiális jogellenesség hiánya

Nem jogtalan „a társadalmi szokásoknak megfelelő, a szokásos udvariassági gesztusok körében maradó, jelentéktelen előnyben megnyilvánuló udvariasság, figyelmesség, így szokásos kismértékű vendégül látás, megkínálás, vagy például egy virágcsokor, egy-egy cigaretta, kávé, egy pohár ital, üdítő elfogadása.” [VIDA (2005) 405. o.]

Jogtalan [HOLLÁN (2011) 230. o.], ha

- a hivatalos személy a virágcsokrot kéri, illetve elfogadja azt, hogy az ügyfél egy üveg konyakkal vagy vendéglői ebéddel (vacsorával) kedveskedjen neki.
- az előny célja a kötelességszegés kiváltása.

I.4. Elkövetési magatartások

Elkövetési magatartások:

- jogtalan előnyt kér,
- a jogtalan előnyt elfogadja,
- a jogtalan előny ígéretét elfogadja,
- a jogtalan előny kérőjével egyetért (**ha az előnyt rá tekintettel harmadik személynek adták vagy ígérték**),
- a jogtalan előny elfogadójával egyetért (**ha az előnyt rá tekintettel harmadik személynek adták vagy ígérték**)

I.5. Hivatali működéssel összefüggésben

Hivatali működéssel összefüggésben:

- adott ügyben kötelességszegésért előre,
- adott ügyben kötelességszegésért utána,
- adott ügyben kötelesség teljesítésért előre,
- adott ügyben kötelesség teljesítésért utána,
- adott ügytől függetlenül (ún. „beetetés”).

I.5. Hivatali működéssel összefüggésben

A hivatalos személy 100 000 forintot fogad el az ügyféltől, hogy

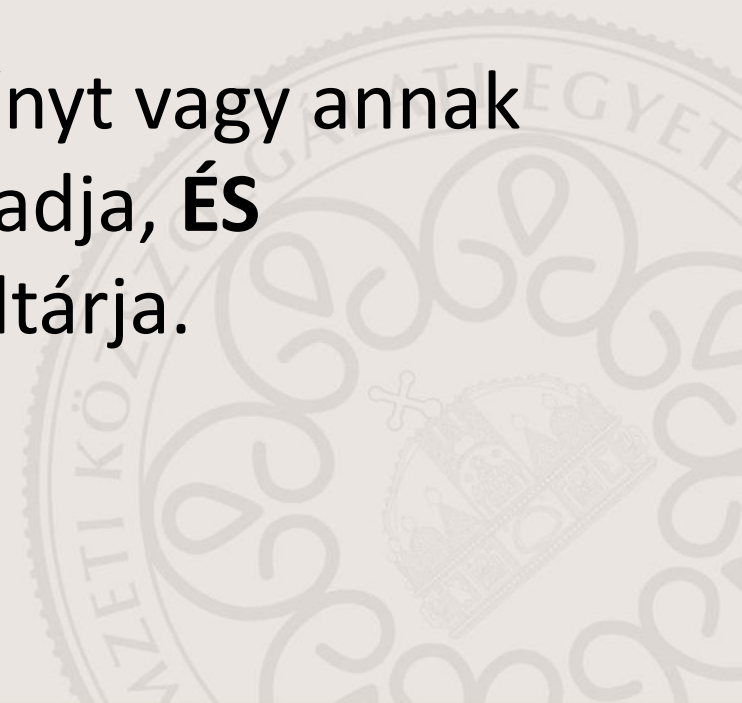
- általa vezetett osztály ügyintézője a jogszerűtlen építési engedélyt kiadja,
- az irodájával szomszédos osztály ügyintézője a jogszerűtlen építési engedélyt kiadja (NEM)
- egy másik hivatal ügyintézője, akit egy korábbi képzésről ismer, a jogszerűtlen építési engedélyt kiadja (NEM)

I.6. Az elkövető utólagos magatartása

Az elkövető utólagos magatartása

- a cselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti,
- a kapott jogtalan vagyoni előnyt vagy annak ellenértékét a hatóságnak átadja, **ÉS**
- az elkövetés körülményeit feltárja.

I.6. Az utólagos magatartás jogkövetkezményei

1978. évi Btk. 2002. április 1. napjától 2011. december 31. napjáig

- **Az elkövető nem büntethető**
- Az ÜGYÉSZ a nyomozást határozattal megszünteti
- A BÍRÓSÁG a vádlottat a vád alól felmenti

1978. évi Btk. 2012. január 1. napjától, és Btk. 2013. július 1. napjától

- **A büntetés korlátlanul enyhíthető (kivételesen mellőzhető)**
- A bűnösséget megállapító ítéletben a BÍRÓSÁG
- büntetést szab ki, [...]
- a büntetés kiszabását mellőzi.

I.7. Minősített esetek

1978. évi Btk.

- vezető beosztású hivatalos személy,
- ~~fontosabb ügyekben intézkedésre hivatott hivatalos személy~~
- ~~más hivatalos személy fontosabb ügyben~~
- kötelesség megszegése,
- hatáskör túllépése
- hivatali helyzettel visszaélés,
- bűnszövetség
- üzletszerűség

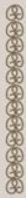
Btk.

- vezető beosztású hivatalos személy
- ?
- ?
- kötelesség megszegése,
- hatáskör túllépése
- hivatali helyzettel visszaélés,
- bűnszövetség
- üzletszerűség

II. Aktív hivatali vesztegetés (Btk. 293. §)

II.1. Az előny jellemzői

1978. évi Btk.

Eredetileg: az előny „a hivatalos személyt működésében a közérdek kárára befolyásolhatja”

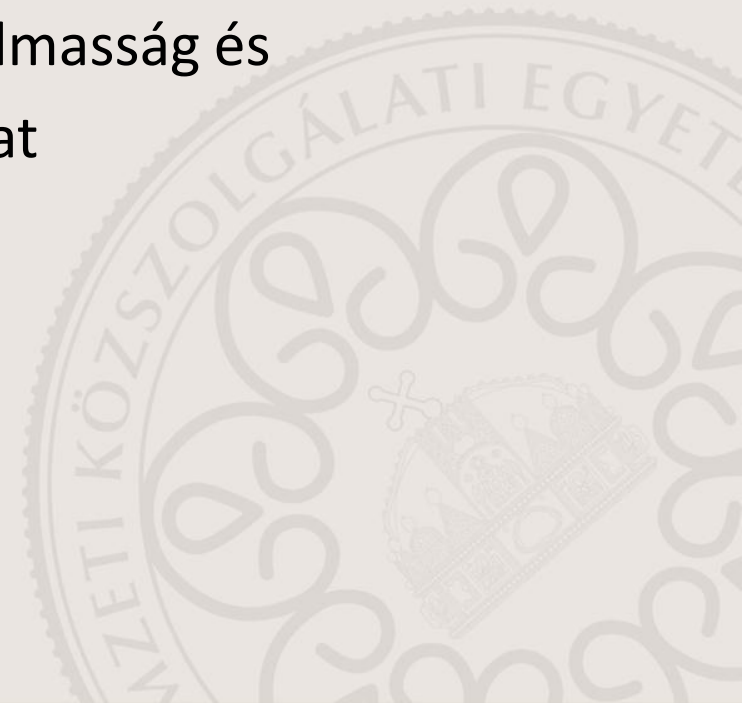
2002-től: az előny „**jogtalan**”

- ahogy a passzív oldali tényállásnál

Btk.

„a hivatalos személyt működésével kapcsolatban befolyásolni törekszik”

- alkalmasság és
- célzat

II.2. Aktív és passzív elkövetési magatartások

Passzív vesztegetés

- Kér
- *Kér*
- *Kér*
- *Elfogad*
- *Ígéretet elfogad*
- Egyetért kérővel
- Egyetért kérővel
- Egyetért elfogadóval
- *
- *

→

↔

↔

↔

↔

→

↔

↔

←

←

Aktív vesztegetés

*

Ad

Ígér

Ad

ígér

*

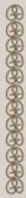
Ígér

Ad

Ad

Ígér

II.3. „rá tekintettel másnak”

A jogtalan előnyt a hivatalos személy

- helyett az általa megjelölt H-nak adják a jogsértő engedély kiadása ellenében,
- által megjelölt H. alapítvány számlájára fizetik be („támogatás” jellegével) a jogsértő engedély kiadása ellenében,
- feleségének adják, hogy majd erre hivatkozva kérjék a hivatalos személytől a jogsértő engedély kiadását

II.3. „rá tekintettel másnak”

Az ügyfél azért ad jogtalan előnyt a befolyásos vállalkozónak ismert H-nak,

- hogy az közbenjárásával elintézzé a jogsértő engedély kiadását hivatalos személynél.
- mivel az azt ígéri, hogy kétharmadát hivatalos személynek továbbítja, aki majd a jogsértő engedélyt kiadja.
- H hazudik és a teljes pénzt elteszi

II.4. Minősített eset

Kötelelesség-szegés célzata

- T2. 100 000 forintot ad T1.-nek, aki erre tekintettel kiad egy jogsértő építési engedélyt
- T2. 100 000 forintot ad azzal a szándékkal, hogy T1. kiadjon egy jogsértő építési engedélyt, de ez utóbbi végül elmarad
- T2. 100 000 forintot ad T1.-nek azért, hogy meghálálja az általa kiadott jogsértő építési engedélyt (NEM)

III. Külföldi hivatalos személy által elkövetett vesztegetés Btk. 294. § (4) bek.]

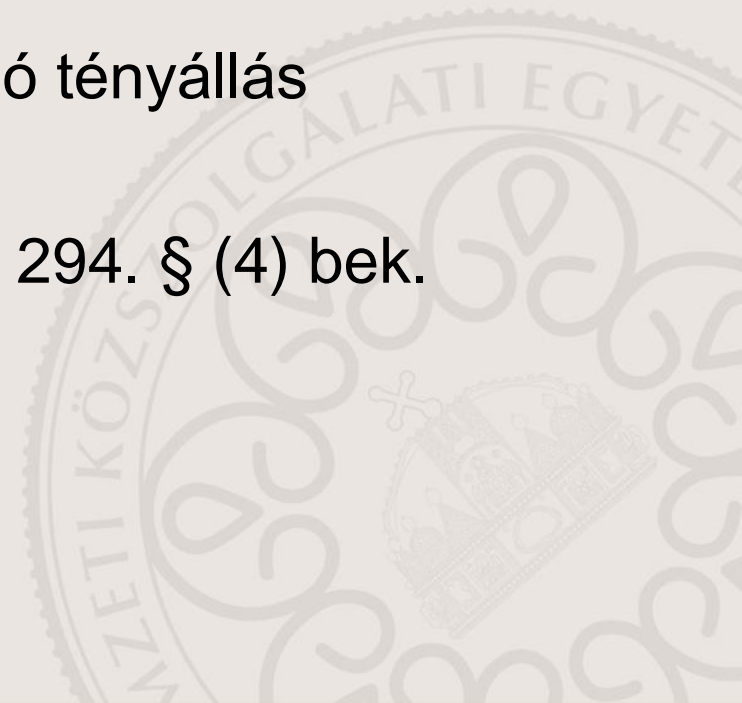
III.1. A tényállás jellege

1978. évi Btk.

- Nemzetközi kapcsolatban elkövetett vesztegetés
- Önálló tényállás
- 1978. évi Btk. 258/D. §.

Btk.

- Vesztegetés elfogadása:
- Utaló tényállás
- Btk. 294. § (4) bek.

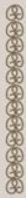

III.2. Külföldi hivatalos személy

- A. Külföldi államban jogalkotási, igazságszolgáltatási, közigazgatási vagy bűnüldözési feladatot ellátó személy,
- B. nemzetközi szervezetnél szolgálatot teljesítő személy, akinek a tevékenysége a szervezet rendeltetésszerű működéséhez tartozik,
- C. nemzetközi szervezet közgyűlésébe, testületébe megválasztott személy,
- D. Magyarország területén, illetőleg állampolgárai felett joghatósággal rendelkező nemzetközi bíróság
 - tagja,
 - annál szolgálatot teljesítő személy, akinek a tevékenysége a bíróság rendeltetésszerű működéséhez tartozik.

B-C. Btk. Kifejezetten „törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés”

III.3. Minősített estek

1978. évi Btk.

- kötelesség megszegése,
- hatáskör túllépése
- hivatali helyzettel visszaélés,
- bünszövetség
- üzletszerűség

Btk.

- *vezető beosztású hivatalos személy általi elkövetés*
- kötelesség megszegése,
- hatáskör túllépése
- hivatali helyzettel visszaélés,
- bünszövetség
- üzletszerűség

IV. Gazdálkodó szervezettel kapcsolatos passzív vesztegetés (Btk. 291. §)

IV.1. Jogi tárgy

Jogi tárgy

- a gazdálkodó szerv érdekeinek védelme,
- a gazdálkodás rendje, illetve
- a verseny tisztasága

(valamint ezek különböző kombinációja)

IV.2. A releváns szervezetek

1978. évi Btk.

- költségvetési szerv
 - gazdálkodó szervezet
 - egyesület
-
- költségvetési szerv és egyesület is gazdálkodó szervezet

Btk.

- gazdálkodó szervezet

IV.3. Passzív vesztegető

1978. évi Btk.

gazdálkodó szervezet stb.

- Dolgozója
 - munkaszerződés
 - munkaszerződéshez hasonló megbízás (Kúria EH 2012. B28.)
 - szakképzésben tanuló kötelező szakmai gyakorlaton (NEM)
- Tagja

Btk.

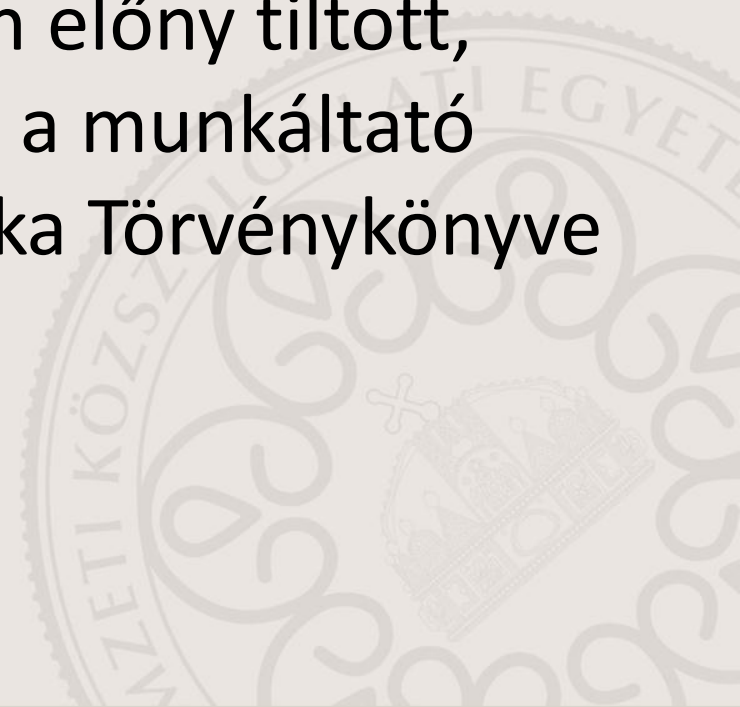
Gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személy

- bármilyen megbízás
- kötelmet keletkeztető egyoldalú aktus (pl. megbízás nélküli ügyvitel)

IV.4. Az előny jogtalansága

- Csak az olyan előny kérése (elfogadása) stb. tényállásszerű, amely kifejezetten jogtalan
- A munkaviszonyban végzett tevékenységre tekintettel elfogadott minden előny tiltott, kivéve, ha annak elfogadását a munkáltató előzetesen megengedi [Munka Törvénykönyve 52. § (2) bek.].

IV.4. Az előny jogtalansága

- A munkáltató kifejezett engedélye hiányában sem minősül azonban büntetőjogilag jogtalannak egy üzleti ebéd meghívás, kisebb reklám ajándék (toll, mappa stb.), ha az annyira jelentéktelen, hogy alkalmatlan arra, hogy a munkáltató iránti hűséget veszélyeztesse.
- A munkáltató hozzájárulása azonban csak az olyan előnyök büntetőjogi jogtalanságát zárhatja ki, amelyek elfogadása stb. nem ütközik a gazdálkodás rendjére vagy a tisztességes versenyre vonatkozó jogszabályba.

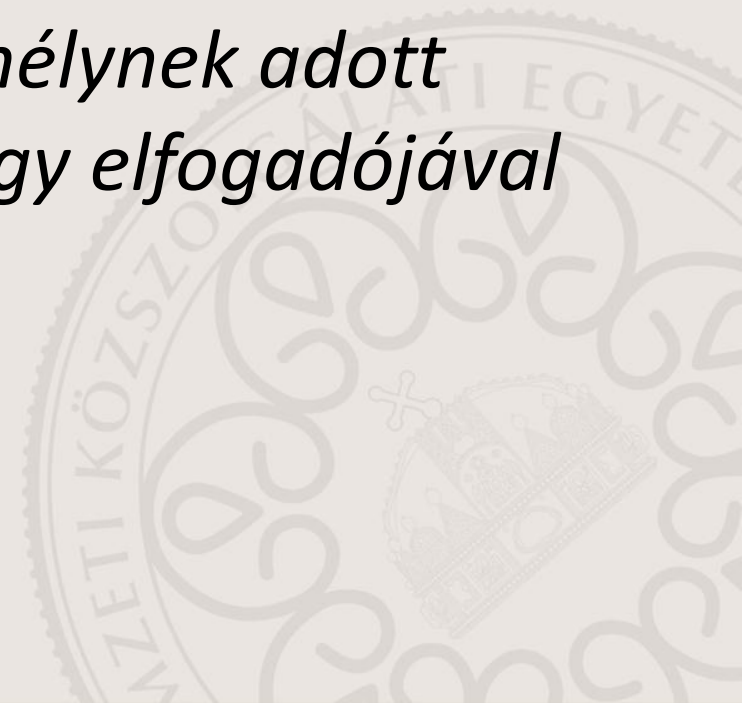
V. Befolyással üzérkedés (Btk. 299-300. §)

V.1. Elkövetési magatartások

- Előny kérése
- Előny elfogadása
- *Előny ígéretének elfogadása*
- *Rá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért előny kérőjével vagy elfogadójával egyetértés*

V.2. A befolyásolás

Arra hivatkozással, hogy hivatalos személyt stb.
befolyásol

Nem kell

- valódi, lehet színlelt befolyás is,
- befolyást sikerrel érvényesíteni, de még ezt megkísérelni sem,
- befolyást érvényesíteni kívánni, elég, ha ezt állítja.

V.3. Minősített esetek

1978. évi Btk.

- azt állítja, vagy azt a látszatot kelti, hogy hivatalos személyt veszteget,
- hivatalos személynek adja ki magát, vagy
- a bűncselekményt üzletszerűen

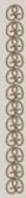
Btk.

- azt állítja, vagy azt a látszatot kelti, hogy *(külföldi)* hivatalos személyt veszteget,
- *(külföldi)* hivatalos személynek adja ki magát, vagy
- a bűncselekményt üzletszerűen

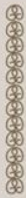
VI. Befolyás vásárlása (Btk. 298. §)

VI.1. Előzmények

- Vitatott volt, hogy a befolyást vásárló (aktív befolyással üzérkedő) a passzív befolyással üzérkedés részeseként büntetőjogi felelősséggel tartozik-e.
- Az aktív befolyással üzérkedő már korábban is aktív vesztegetés tetteseként felelősségre vonható volt, ha az előnyt azért adta, hogy a passzív befolyással üzérkedő megvesztegesse a hivatalos személyt.

VI.2. Kodifikáció történet

- A befolyás vásárlásának tényállását a 2011. CL. törvény iktatta be 1978. évi Btk.-ba
- Nemzetközi jogharmonizációs kötelezettség teljesítése
- Magyarország nem tett fenntartást az Korrupció elleni ET egyezmény 12. cikkéhez
- Az aktív vesztegetés tényállását a GRECO értékelő csoportja (helyesen) nem tartotta elegendőnek.
 - Ez a bűncselekmény ugyanis nem állapítható meg, ha az adott előnyből a passzív befolyással üzerkedő kizárólag befolyása gyakorlásának ellenételezéseként részesül.

VI.3. A hatályos szabályozás

- Aki olyan személynek, aki arra hivatkozik, hogy hivatalos személyt befolyásol [...] előnyt ad vagy ígér [Btk. 298. § (1) bek. a) pont].
 - a jogbiztonság szempontjából is előnyös a korábbi vitatott estekre nézve
 - igazságosabb és differenciáltabb elbírálás, mint passzív befolyással üzérkedés részeseként
 - látszólagos halmazatban háttérbe szorul a súlyosabban büntetendő aktív vesztegetéshez képest.

VII. Összegzés

A Btk. új szabályozásának jellemzői:

- **Jogtechnikai korrekciók**
- **Koherencia növelés**
- **Jogbiztonság erősítése**

- **Koncepcióváltás (részleges)**
- **Felelősség-kiterjesztés és szigorítás (részleges)**
- **Enyhítés (részleges)**

